

Tagasiside Euroopa Liidu mullaseire direktiivile

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) tutvus EL mullaseire direktiiviga. Saadame oma tähelepanekud teemade osas, mis võivad RMK tegevust tulevikus mõjutada ja palume neid edasises protsessis silmas pidada.

1. Mullahäiringute vähendamine

Pärast metsaraiet paneme esimesel võimalusel kasvama uued puud ja kasutame metsa uuendamiseks võtteid, mis metsa kasvama minekut soodustavad. Soovime minimeerida aega, mil metsaala on püsiva taimestikuta ja vastuvõtlik erosioonile. Metsa uuendamise üheks võtteks on maapinna ettevalmistamine, mis lisaks taimede kasvama mineku soodustamisele vähendab oluliselt hooldusvajadust. Näiteks tuleb seeläbi noorde metsa konkureeriva alustaimestiku eemaldamiseks naasta kolme asemel üks-kaks korda.

2022. aastal tehti maapinna ettevalmistust istutamiseks 9815 hektaril. Tavapärane on maapinna ettevalmistamine kogu raiesmiku ulatuses. Samas tehakse lehtpuumetsades tulenevalt istutatavate taimede suuremast kõrguskasvust maapinna ettevalmistust minimaalselt. Niisketes kasvukohtades kasutatakse maapinna ettevalmistamisel lapilööjat, mis tekitab maapinnale väiksed mättad ja aitab nii taimedel kiiremini sirguma hakata. Tulevikus on plaanis lapilööjaid veelgi rohkem kasutada, et tagada raiesmike kiirem uuenemine ja vähendada mullahäiringu ulatust raiesmikul.

Ühekordse häiringuga uue metsapõlve rajamise alguses maapinna ettevalmistamise näol avaldab RMK mõju konkureerivale taimestikule, vähendades noore metsa hooldamisvajadust, aga mõjutab ka mullastikku. Käesoleval hetkel ei oska RMK hinnata, kas mulladirektiivi rakendamine võib mõjutada RMK tegevust või vajada direktiivi menetlemise käigus erandite lisamist, mis võimaldavad RMK-l jätkata maapinna ettevalmistamisega metsataimede kasvama mineku soodustamiseks.

Juhul, kui direktiivi edasise menetluse käigus tekib kahtlus, et direktiiv võib asuda mõjutama maapinna ettevalmistamist, palume konsulteerida RMK-ga, et hinnata direktiivi rakendamise võimalikkust ja rakendamise mõjusid.

2. Mulla veerežiimi reguleerimine

Eesti asub kliimavööndis, kus sademete rohkus ületab aurustumist. Seetõttu on nii metsanduses kui ka põllumajanduses ajalooliselt rajatud kuivenduskraave, mis parandavad maapinna viljakust ja tõstavad taimede kasvu potentsiaali. Kuivendusel on oluline roll ka metsa varumisel, kus see aitab metsa majandada väiksemate pinnakahjustustega. Kuivenduskraavide abil veerežiimi säilitamine on seda olulisem, et Eesti talved muutuvad kliima soojenemisega lühemaks ja pehmemaks.

Täna on RMK metsamaast kuivendatud ligi pool. Vastavalt juba mõni aeg tagasi tehtud kokkuleppele looduskaitseorganisatsioonidega RMK kuivendussüsteeme enam juurde ei raja, küll aga tuleb olemasolevaid kuivendussüsteeme majandusmetsades veerežiimi säilitamiseks hooldada ja rekonstrueerida. Tööde käigus korrastatakse kraavide servad, eemaldatakse kraavi kogunenud setted ja taimestik. Juba täna on kasutusel olulised leevendusmeetmed hooldustööde mõjude minimeerimiseks, kuid käimas on ka järjepidevad uuringud kuivenduskraavide rekonstrueerimistööde mõjude kohta veekvaliteedile ning tõhusamate leevendusmeetmete leidmiseks.

RMK metsadesse rajatud kuivenduskraavide võrgustikul on mõju ka veerežiimile. Kuigi uusi kuivenduskraave ei rajata ja olemasolev võrgustik toimib peamiselt pika aja jooksul loodud kasvutingimuste ja veerežiimi hoidjana, ei oska RMK täna hinnata, kas mulladirektiivi rakendamine võib mõjutada rajatud kuivendussüsteemi säilimist ja toimimist.

Juhul, kui direktiivi edasise menetluse käigus tekib kahtlus, et direktiiv võib asuda mõjutama kuivendussüsteemide hooldamist või rekonstrueerimist, palume konsulteerida RMK-ga, et hinnata direktiivi rakendamise võimalikkust ja rakendamise mõjusid.

3. Mulla omadusi arvestava masinapargi kasutamine ja häiringute minimeerimine

Metsa elukaart mõõdetakse kümnendites. Majandusmetsa jõuab selle elukaare jooksul metsamasin paaril korral: hooldusraieteks ja lõppraieks, mis seaduse lubatud piirides on nt hea boniteediga kaasikutes 60 aastat, okaspuupuistutes siis, kui mets on juba enam kui 80 aastane (RMK majandusmetsades on metsa elukaar sageli pikemgi, olles männikutes keskmiselt 104, kuusikutes 82 ja kaasikutes 77 aastat).

Planeerime ja viime raietöid läbi võimalikult väikese mõjuga ökosüsteemile, sh arvestame metsamulla omaduste ja ilmastikuga, ennetades ja vältides mullakahjustuste tekkimist. Samuti ootame enda lepingupartneritelt kaasaegse väiksemaid pinnakahjustusi tekitava masinapargi kasutamist.

Raietöödega avaldab RMK mõju mh mullastikule. Käesoleval hetkel ei oska RMK hinnata, kas mulladirektiivi rakendamine võib mõjutada RMK raietööde läbi viimist või vajada direktiivi menetlemise käigus erandite lisamist, mis võimaldavad metsade majandamisega jätkata.

Juhul, kui direktiivi edasise menetluse käigus tekib kahtlus, et direktiiv võib asuda mõjutama raietöödeks kasutatava tehnikale esitatavaid nõudeid (nende mõju muldadele), palume konsulteerida RMK-ga, et hinnata direktiivi rakendamise võimalikkust ja rakendamise mõjusid.

4. Taimestikuta alade tekkimine ja nende taastamine

RMK hallataval maal varutakse taristu rajamiseks maavarasid, seejuures ei otsusta RMK alati ise maakasutuse otstarbe muutust. Arvestades Eesti riigi seatud pikaajalisi eesmärgi ühenduste rajamiseks, taastuenergia pakkumise suurendamiseks ja kaitsevõimekuse tagamiseks eeldame, et taimestiku ja metsa eemaldamine ning maavarade kasutamise vajadus jätkub.

Maavarade ammendumisel või riigimaade kasutusest kõrvale jäämisel on RMK ülesandeks alade kiire taastamine, sh vanade karjäärade jt kasutusest välja jäänud alade, sh jääsoode taastamine.

RMK hallatavate maade kasutamine Eesti jaoks prioriteetsete valdkondade edendamiseks ja julgeoleku tagamiseks mõjutab ka maakasutuse ja maahõive muutust, sh tuleb ette alade raadamist maa otstarbe muutmiseks. RMK jaoks on ebaselge, kuidas mulladirektiivi rakendamine võib mõjutada RMK-le seatud ülesannete täitmist ning kuidas arvestatakse seejuures alade hilisemat taastamist.

Juhul, kui direktiivi edasise menetluse käigus tekib kahtlus, et direktiiv võib asuda mõjutama mullastiku vaates maakasutuse ja maahõive muutust, palume konsulteerida RMK-ga, et hinnata direktiivi rakendamise võimalikkust ja rakendamise mõjusid.

5. Püsiva taimestiku rajamine

RMK hallatavate maade pindala on riigimaade lisandumisega kasvanud võrreldes 2013. aastaga 1 179 841 hektarilt 1 414 023 hektarini, metsamaa pindala on 875 252 hektarilt suurenenud 1 052 372 hektarini. Iga meile usaldatud maatükile leiame parima kasutuseesmärgi, taastades seal poollooduslikke kooslusi, soolasid, otsustades maade metsastamise kasuks jne.

Üks püsivamaid võimalusi mulla katmiseks on mittemetsamaade ja kasutusest välja jäänud maade metsastamine. Metsastamine on ka üks peamisi lahendusi kliimamuutuste leevendamiseks läbi suurenenud süsiniku sidumise. Eestis läbi viidud teadusuuringud kinnitavad, et põllumaadel kasvama hakanud või sinna rajatud puistud panustavad oluliselt ka mullasüsiniku lisandumisele varasemalt degradeerunud mullal. Metsa kasvatamiseks sobivatele aladele istutamisel viiakse metsa kasvades läbi tavapäraseid metsamajandustöid, sh raieid ja pikas plaanis ka metsa uuendamine.

Maakasutuse muutmisel on mõju ka mullastikule. Kuigi puude istutamine stabiliseerib mulla pikaks ajaks, vajab mulladirektiivi rakendumisel täpsustamist, kuidas saavad metsa kasvatamiseks sobivatel aladel jätkuda metsakasvatustlikud tegevused.

Juhul, kui direktiivi edasise menetluse käigus tekib kahtlus, et direktiiv võib asuda mõjutama püsiva taimestiku loomist (metsastamist), palume konsulteerida RMK-ga, et hinnata direktiivi rakendamise võimalikkust ja rakendamise mõjusid.

25. september 2023

Kristi Parro
Partnersuhete juht
Riigimetsa Majandamise Keskus
kristi.parro@rmk.ee
+372 5646 6479